

Сідляр Вікторія Володимирівна

к.е.н., доцент, доцент кафедри податків та фіскальної політики,
ЗУНУ, м. Тернопіль

Бутенко Вікторія Олегівна

студентка гр. ФМСм-11, ФФО, ЗУНУ, м. Тернопіль

ДІЯЛЬНІСТЬ МИТНИХ БРОКЕРІВ В ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

З початку введення воєнного стану в Україні, економіка держави зазнає великих втрат, що зумовлює впровадження змін до законодавства, в тому числі митного. Для поліпшення економічного стану і підтримання функціонування вітчизняних підприємств, які здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, урядом держави було прийнято рішення щодо спрощення митних процедур, що відповідно вплинуло на окремі аспекти діяльності митних брокерів.

Заходи зі спрощення процедур митного оформлення спрямовані на оперативне, безперешкодне та повноцінне забезпечення населення України та Збройних Сил України всім необхідним у період воєнного стану. Зміни у проведенні митного оформлення товарів стосуються імпорتنих та експортних операцій, порядку роботи митних органів, правового регулювання ввезення окремих груп товарів. Найбільше нововведень було впроваджено задля врегулювання ввезення найбільш необхідних для оборони і життєзабезпечення країни товарів.

Державою було спрощено порядок ввезення гуманітарної допомоги. При чому, товари можуть бути визнані гуманітарною допомогою за декларативним принципом, їх пропуск здійснюється на підставі декларації, заповненої за місцем перетину митного кордону, особою, що перевозить товар [1]. Це сприяло скороченню часових та фінансових витрат на оплату послуг митного брокера та оформлення договірних відносин. Також тимчасово було звільнено від оподаткування товарів та транспортних засобів ввізним митом (всіх суб'єктів господарювання) та ПДВ (суб'єктів господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку I, II та III (крім тих, що сплачують 3% доходу) груп), і дозволено імпортувати товари на підставі попередньої митної декларації [2].

Водночас в період воєнного стану законодавство досить активно змінюється, скасовуються чинні та впроваджуються нові норми з метою оперативного реагування на виклики, які існують у сфері зовнішньоекономічної діяльності під час війни. Тому і для громадян, і для суб'єктів господарювання підвищується ризик порушення податкового, митного та валютного законодавства під час здійснення зовнішньоекономічних операцій.

Окрім того, в березні Верховна Рада України прийняла Закон, що передбачає так зване «нульове розмитнення» на імпорт транспортних засобів, внаслідок чого значно зросли обсяги ввезення авто з-за кордону [3]. Але, не зважаючи на те, що операції з ввезення фізичними особами на митну територію України транспортних засобів звільняються від оподаткування податком на

додану вартість та акцизним податком, ці транспортні засоби й надалі підлягають декларуванню.

Таким чином, часті зміни законодавства та збільшення обсягів імпорту транспортних засобів сприяли підвищенню попиту на послуги митних брокерів, що зумовило розширення штату працівників окремих брокерських фірм. Зауважимо також, що митні посередники, які надавали послуги на територіях, де зараз ведуться бойові дії, перемістили свою діяльність в спокійніші регіони України.

Проте, зовнішньоекономічна діяльність в умовах війни зазнала значного скорочення. Згідно з даними Міністерства економіки, станом на березень-квітень 2022 року імпорт товарів скоротився, порівняно з 2021 роком, майже втричі [4].

На рис. 1 наведено динаміку кількості створених митних декларацій типу МД-2 у довоєнний період.

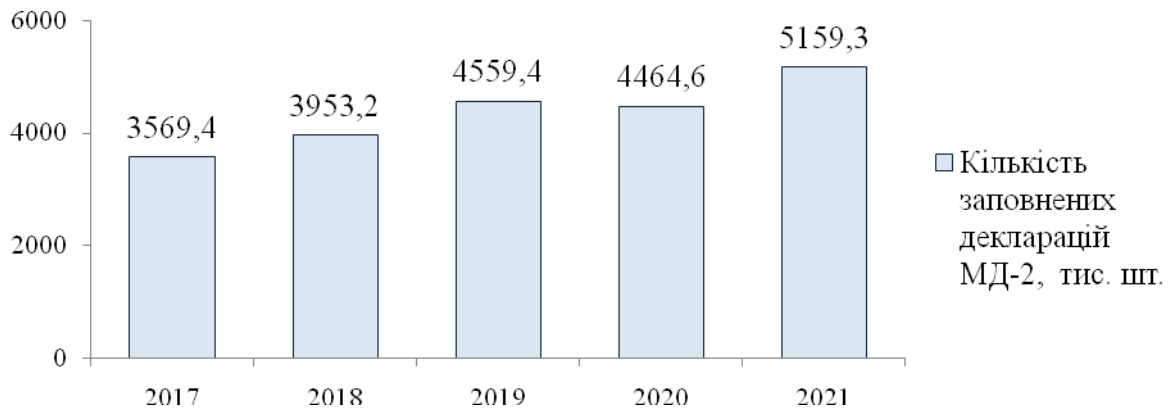

Рис. 1. Кількість заповнених декларацій типу МД-2 за період 2017-2021 рр.
Джерело: розроблено авторами на основі [5].

Як видно з рис. 1, за 2017-2021 рр. кількість заповнених декларацій невинно збільшувалась. Але, з введенням в країні воєнного стану, ситуація кардинально змінилась. Так, якщо порівняти дані про створення декларацій за січень-квітень 2021 і 2022 років, то бачимо, що за цей період у 2021 р. було заповнено 1565,1 тис. шт. митних декларацій МД-2, а у 2022 р. цей показник становить 993,5 тис. шт. Отже, кількість декларацій скоротилась майже на 37% [5]. Звісно, що скорочення імпорту негативно вплинуло на попит на послуги митних брокерів, що своєю чергою збільшило рівень конкуренції й зумовило необхідність удосконалення та пришвидшення послуг з митного оформлення. Таким чином, на обсяг навантаження митних брокерів мали різновекторний вплив декілька факторів, що зумовило відповідні зміни у роботі митних посередників.

Враховуючи тенденції скорочення зовнішньоекономічної діяльності України в умовах війни та труднощі з експортом й імпортом товарів, особливо критичного імпорту та товарів подвійного призначення, митні брокери відіграють важливу роль в сучасних умовах, адже вони беруть безпосередню участь у забезпеченні руху товарів через митний кордон держави, надаючи

експортерам та імпортерам послуги щодо декларування і митного оформлення вантажів. І хоч потреби в даних послугах дещо змінились через введення воєнного стану в країні, новітні виклики вимагають відповідного реагування суб'єктів господарювання, що надають митно-брокерські послуги, шляхом адаптації до сучасних умов та удосконалення діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 01.03.2022 р. № 174: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.03.2022 р. № 362. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/362-2022-%D0%BF#Text>

2. Про затвердження змін до Класифікатора звільнень від сплати митних платежів при ввезенні товарів на митну територію України та Класифікатора документів, сертифікатів, дозволів та додаткової інформації: Наказ Міністерства фінансів України від 07.04.2022 р. № 114. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0114201-22#Text>

3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану: Закон України від 24.03.2022 р. № 2142-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2142-20#Text>

4. Офіційний сайт Міністерства економіки України. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=81cbbe03-405e-42f7-bb35-37249aee966d&title=CHerezAgresiiuRosiiUkrainskiiEksportZnizivsiaVdvichi-AImportVtrichi>

5. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>